

Гедлівер

Ісландська казка

Розповідають, що в останні роки папства¹ на сході Ісландії в Боргар-фіорді на хуторі Квол жила заможна родина. У них було багато худоби, і вони тримали кількох робітників. Неподалік від цього хутора в горах жила скеса², але люди ніколи не вважали її небезпечною.

Одного разу різдвяної ночі господар Квола вийшов з дому й не повернувся. Довго його шукали, та так і не знайшли. А через рік, знову на Різдво, зник один із робітників. Його теж не знайшли, і ніхто не знав, що з ним сталося. Після цього випадку господиня Квола з усіма дітьми вирішила переїхати на

¹ Тобто перед 1540 р., коли офіційною релігією в Ісландії стало лютеранство. (*Тут і далі прим. ред.*)

² Скеса — в ісландському фольклорі величезна потворна стара жінка, яка живе в гірській печері.

інший хутір. У неї було чотири корови, одна отелилася наприкінці літа. За два дні до від'їзду з Квола господині наснився сон. Їй снилося, ніби до неї прийшла незнайома жінка в старовинному ісландському вбранні, на вигляд небагата, дружньо привіталася й сказала так:

— У тебе вже отелилася одна з корів, а в мене корова отелиться тільки перед Різдом. Мої трое малюків сидять без молока, тому прошу тебе: щодня, як годуватимеш своїх робітників, наливай і мені молока в дзбанок, який ти знайдеш на полиці в себе в комірчині. Мені відомо, що через два дні ти збираєшся переїхати в Гілсаурведлір, тому що тобі боязко залишатися тут. Це зрозуміло, адже ти не знаєш, чому зникли твій чоловік і робітник. Я відкрию тобі цю таємницю, тільки прошу тебе залишитися в Кволі й виконати моє прохання, а ще я дам тобі добру пораду й допоможу позбутися нечистої сили.

Промовивши це, жінка зникла, а господиня прокинулася й замислилася. Займався день, вона встала й у комірчині на полиці знайшла дерев'яний дзбанок. Господиня наповнила його молоком і поставила на полицю. Дзбанок тієї ж миті зник, а ввечері знову з'явився на колишньому місці.

Майже до самого Різдва господиня наповнювала дзбанок молоком, а в ніч на месу Торлаука¹ їй знову наснився сон. До неї прийшла та сама жінка, лагідно привіталася й сказала:

— Ти навіть не намагалася дізнатися, хто ж стільки часу бере в тебе молоко. Дякую тобі! Але тепер я відкриюся: я — аульва² і живу по сусідству з твоїм будинком на пагорбі. Ти вчинила благородно, але більше я не маю потреби в молоці: моя корова вчора отелилася. Прийми ж від мене на знак подяки

¹ Торлаук — єдиний ісландський католицький святий.

² Аульви — в ісландських казках добрі й гарні чарівні істоти, схожі на ельфів.

невеликий подарунок, який я покляла на полицю, де колись ставила свій дзбанок. А ще я розповім тобі, куди зникли твій чоловік і робітник, і навчу, як врятуватися від неминучої біди. Річ у тому, що в скеси, яка живе неподалік, дуже ледачий і примхливий син. Він не хоче пасти її овече стадо, й ось тому вона потягла твого чоловіка й вашого робітника: їй потрібно було, щоб хтось випасав овець і доглядав за ними. Тепер небезпека загрожує й тобі, тому що нікому прями овечу вовну. На Різдво, рівно опівночі, тобі раптом заманеться вийти з дому — виходь. У дворі ти побачиш величезну потворну скесу, вона схопить тебе, перенесе через луг, перейде річку й попрямує до гори Стадарф'ядль. Дай їй відійти від річки подалі, а там скажеш: «Що це я чую?» Вона запитає: «А що тобі чується?» Ти скажеш: «Мені чується, ніби хтось кличе: “Матусю Гедлівер! Матусю Гедлівер!”» Вона здивується,

Вау-вау

Данська казка

Жила колись в окрузі Венсюзсель бідна селянська родина. Хазяїн помер, і залишилася вдова з купою дітлахів. І раніше вони сяк-так перебивалися, а як не стало хазяїна — і зовсім зубожіли. Одного разу вдова каже синові Пелле:

— Синку, сходи до пастора. Може, подасть він нам чого-небудь.

А пастор у тому окрузі ворогував із поміщиком і ні в чому йому поступатися не хотів. Прийшов Пелле до пастора, а той його запитує:

— Ти в поміщика був?

— Був, — відповідає Пелле.

— Ну, і що ж він тобі на бідність дав?

А Пелле і каже:

— Дав мені поміщик мішок жита й окіст копчений.

— Он воно що! — говорить пастор. — Ну, і мені від нього відставати не годиться.

І велів дати Пелле два мішки жита і два окости на додачу. Повернувся Пелле додому й нагодував матір із братами та сестрами.

Незабаром усі припаси в них закінчилися, і знову довелося Пелле по милостиню йти. З'явився він тепер уже до поміщика, а той його запитує:

— Ти в пастора був?

— Був, — відповідає Пелле.

— Ну, і що ж тобі скнара дав? Мабуть, нічогісінько?

— Ні, — говорить Пелле, — дав мені пастор два мішки жита та два окости.

— Ти бач, який щедрий! — здивувався поміщик. — Та ми не гірші від нього!

І наказав видати Пелле чотири мішки жита й чотири окости.

Хоч і надовго вистачило їм тепер їжі, а все-таки й ці запаси велика родина проїла. Тоді Пелле говорить матері:

— Набридло мені, матінко, жебракувати. Піду я краще по світу шукати щастя. Може, і хазяїном стану. Тобі допоможу, братиків та сестричок у люди виведу.

Напекла йому мати коржів, узяв Пелле торбинку, ціпок і вирушив у дорогу. Ішов він лісом весь день, а ввечері зголоднів і присів на пеньок закусити. Раптом бачить — іде стежкою бабця з ключкою. Підійшла вона до нього ближче й говорить:

— Вечір добрий, хлопче! Чи не даси й мені чогось на вечерю?

— Як не дати, — відповідає Пелле, — сідай, бабусю, усе, що є, навпіл розділимо.

От вечеряють вони, а бабця його розпитує:

— Чи далеко йдеш, синку? Куди прямуєш?

— Ходжу по світу, щастя шукаю, — говорить Пелле. — Удома в мене мати й сестрички з братиками голодні сидять.

А зараз треба кудись на ночівлю проситися.

— Бачу я, серце в тебе добре, — говорить йому бабця. — Про матір і братів із сестрами піклуєшся, зі мною останнім шматком поділився. І за це не доведеться тобі далеко за щастям ходити. Як вийдеш із лісу, повернеш на дорогу — постукай у перший будинок ліворуч. Тільки перед тим, як увійти, відшукай під дверима сірий камінчик і поклади його в кишеню. А увійдеш у світлицю — хазяям на зло добром відповідай. Що б не говорили вони тобі, ти кажи: «Спасибі!» А як повкладаються всі спати, проберися тихесенько до вогнища та заховай той камінчик у жар.

— Спасибі тобі, бабусю, — говорить Пелле. — Усе зроблю, як ти веліла.

Вийшов він із лісу, повернув на дорогу й побачив ліворуч великий будинок. Зайшов він на ганок, знайшов біля дверей сірий камінчик, поклав його до кишені й постукав.

Зміст

Гедлівер (<i>Ісландська казка</i>).....	5
Гілітрутт (<i>Ісландська казка</i>).....	12
Йоун і скеса (<i>Ісландська казка</i>).....	18
Королівський син Асмунд і його сестра Сігні (<i>Ісландська казка</i>)	29
Сігні й принц Хліні (<i>Ісландська казка</i>).....	37
Вау-вау (<i>Данська казка</i>).....	45
Два шахраї (<i>Данська казка</i>)	56
Дочка чаклуна (<i>Данська казка</i>).....	61
Мальок (<i>Данська казка</i>).....	82
Пер-скнара (<i>Данська казка</i>).....	95
Солдатський ранець (<i>Данська казка</i>).....	108
Білий олень (<i>Данська казка</i>).....	128
Ганс і Грете (<i>Данська казка</i>).....	141
Лісовик (<i>Данська казка</i>).....	147

Сусіди (Данська казка).....	173
Круки з чарівного острова Ут-Рест (Норвезька казка)	181
Пастушок і король ельфів (Шведська казка)	194
Мисливець Брюте (Шведська казка).....	212
Подарунок для Санта-Клауса (Шведська казка)	222
Матті-веселун (Фінська казка).....	229
Пророкування селянина (Фінська казка)	234